

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. II. Opiniones Recentiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

Hæc opinio de modis, etsi videatur quodammodo incredibilis, videtur tamen simul ad solvendam in præsentī & simili materia difficultatem necessaria; neque enim satis explicari potest, quid sit v. g. in nostro casu, duo extrema in-differentia esse unita, nisi per entitatem ejusmodi modalem, quæ in quocunque composito naturali simplex est, & materialis, quia dependet à materia, à qua sustentatur, quamvis in utroque extremo recipiatur; sique intercedat inter materiam & formam substantialem, illa quoque substantialis dicitur, cum re- vera totum substantiale constituat: si uniat duntaxat formam accidentalem, dicitur accidentalis: si connectat partes integrantes, sæpe continuativa nū- cupatur.

§. II.

Opiniones Recentiorum.

CARTESIANI, qui Deum motuum omnium causam existimant immediatam, per hoc unionem in homine fieri putant, quod Deus velit animam esse in cor- pore, & sibi que legem imposuerit, nullum producendi motum in corpore, quin similem cum proportionem producat in anima: & vicissim ad quamcunque muta- tionem animæ, motum quoque respondentem producendi in corpore. Expli- cationem hanc expofit D. Leibnitz duorum horologiorum comparatione, quo- rum motus resultarent æquales ex eo, quod manus artificis utrique continuè applicata eodem tempore & modo utriusque rotas moveret & elateria, in qui- bus nec unionem videt Leibnitius, neque philosophicam ejusdem explicatio- nem.

Aliam proinde suggerit, videlicet supponendo Deum, qui infinità suā Scientiā prævidit omnes corporis animati in quibuscunque circumstantiis mo- tus & mutationes, talem cuique corpori adaptasse animam, quæ ex se & ex sua natura tales cum proportionem subeat mutationes, quales subit corpus, quin ta- men corpus agat in animam, quod cum pluribus asserit impossibile; quia cum corpus non agat nisi per impulsū, & hunc non possit spiritui communicare, nec potest in spiritum agere: Neque opus sit manu Divini Artificis, ut æquabi- lis harmonia corpus inter & animam conservetur, cum aliunde sufficienter ha- beat. Sed ut optimè advertit P. Tournemine, licet hæc opinio manum artifi- cis constanter applicatam removeat, non propterea veram constituit unionem, qualis nec intercederet inter horologia, etsi ab intrinseco motus unus respon- deret motui alterius, quia talis harmonia non constituit veram unionem inter partes extremas, nisi detur ligamen internum, & mutua quædam ratio, quæ il- lam harmoniam efficiat.

Ut hanc explicet P. Tournemine, vir ingenio & eruditione clarissimus, cujus memoria in actis Trivoltiensibus ubique celebratur, supponit 1. dari in corporibus, licet inter se ratione structuræ & temperamenti diversis, aliquem inter varios partium omnium situm, cuivis maxime connaturalem, vi cujus ap- tiora reddantur ad functiones animæ proprias. Sup. 2. Animam humanam relatè ad corpus, cui destinatur, à DEO creari cum tali virtute intrinseca, quæ possit convenientem hunc partium situm in suo corpore quasi contine- re, & actione continua fovere, quæ actio nec est actus intellectus, nec vo- luntatis, sed alia quædam actio naturalis necessaria, nisi virtute fortiori in- terrumpatur. Et hanc actionem dicit unionem, & quidem unionem pro-

prietatis & possessionis, quatenus talis anima, quamprimum in corpus præparatum infunditur, illud necessario tali actione complectitur, movet, continet, fovet, & corpus efficit suum, sibi que proprium; ita ut corpus non possit sine actione hac esse humanum, neque hæc actio ab alio procedere possit; quam à tali anima. Quod si agentia extrinseca, aut ipsa simul anima per actiones alias potentiores vim inferant, & actionem unitivam penitus interrompant, tunc solvitur vinculum & moritur homo. Atque in hoc sensu exacta videtur celebris illa definitio S. Augustini, nempe: *Homo est anima habens corpus.*

Ex hac porro doctrina deducit Auctor sequentia consideratione digna.

1. Explicat dolorem & delectationem, similesque sensationes, quæ ortum habent à corpore in corpore, & percipiuntur priusquam cognoscantur, & eveniunt necessario: cum enim corpus humanum ambient, & quasi penetrent corpora varia, suis hæc impressionibus illud variè afficiunt: si illorum impressio actionem superius explicatam juvet, id commodum accidit animæ, & inde percipit delectationem: si impediat, id accidit animæ molestum, eoque magis, quod magis impeditur, & inde dolorem sentit, non quod corpus immediatè afficiat animam, sed quod anima in seipsa facilitatem aut difficultatem actionis in corpus percipiat; etsi enim P. Tournemine concedat corpus non agere in spiritum immediatè, asserit tamen spiritum, utpote superioris Ordinis, posse agere in corpus: hinc longè plus tribuit animæ, quàm Atomistæ quidam aut Cartesiani tribuerint superius.

2. Explicat universè omnes animi passiones: si enim provenientes sint, ut illas vocat, & oriantur ex mala aut bona corporis dispositione, ut est subinde quædam alacritas aut melancholia, non aliunde, quàm ex humorum dispositione orta, tunc locum habet explicatio superior. Si verò reflexæ sint, & oriantur ex cognitione, v. g. boni amissi, vel possessi, aut injuriæ &c. tunc incipiunt in ipsa anima, & inde refunduntur in corpus, quatenus nempe anima actum producit, v. g. averfativum, qui dum animam vehementer afficit, impedit aut turbat actionem corporis conservativam, & inde alterantur humores plus minúsve, pro varia tum corporis, tum animæ dispositione, indeque oritur ille motus animi & corporis, quem passionem dicimus: cum enim anima virtutis sit limitatæ, non æqualiter sufficit omnibus; unde si in uno nimium intendatur, in alio impeditur.

3. Explicat ideas, quæ invaluerunt inter Recentiores rejectis speciebus corporeis, per corpus in animam penetrantibus. Nam utique omnes facile concedent, quod anima suas actiones possit cognoscere, atque harum diversitatem percipere, cum hæ ab ipsa anima intra animam producantur. Hinc fit, ut statim cognoscat suam existentiam, suas proprietates, & primam formet sui ideam; tum illico assurgat ad cognitionem Dei, nempe causæ suæ adæquatæ. Deinde cum anima continuè agat in corpus, & in istud quoque agant corpora intra & circum mota, varias in anima resultare actiones necesse est, quas dum percipit, causas occasionales etiam suo modo cognoscit, velut causam in effectu; hinc varias format ideas, amari, dulcis, duri, mollis, lucidi, sonori, &c. ex his emanant actus appetentiæ vel averfionis, atque ex istis ideæ aliæ, & ex omnibus per reflexionem & combinationem adhuc aliæ rerum, tum existentium tum possibilium, atque ita peragitur tota idearum œconomia.

4. Quod si organa cerebri delicatissima, vel occasionaliter, vel per virtutem animæ liberam, eodem modo moveantur, quo mota sunt, dum produ-

ctæ

ſæ sunt cognitiones & formatæ ideæ rerum primæ, tunc ejusmodi cognitiones & ideæ redeunt; in quo conſiſtit memoria, quæ tantò eſt felicior, quò meliora ſunt organa, & reſpondens iis virtus animæ perfectior eſt. Diſpoſitio organorum ad promptè recipiendas ejusmodi impreſſiones, bonam conſtituit imaginationem, & inde reſultat idearum vivacitas. Judicium oritur ex diſpoſitione, quam habent organa, ut diutius eundem ſitum ſervent, & hinc illa vis deſæcati ingenii, cujus extenſio habetur per aptitudinem recipiendi plures ſimul impreſſiones ſine perturbatione in organis. Si extenſio & intenſio ſeu vivacitas concurrant, erit penetrans ingenium. Econtra ſi organa difficulter eundem ſervent ſitum, orietur levitas ingenii: ſi organa difficiliter moveantur, ſtupiditas: ſi in eorum motu perturbentur, obſcuritas &c. Quæ quidem omnia non in ſolas corporis diſpoſitiones refundit Auctor, ſed etiam in virtutem animæ iis reſpondentem; nam cuius corpori talem animam adaptat DEUS, qualis ei convenit. Hæc omnia recoli poterunt in animæſtica, interim omittere non debui ob connexionem doctrinæ.

Hæc opinio multa ingenioſè complectitur, nec diſplicebit Peripateticis, quatenus aſtruit actionem animæ naturalem in corpus: difficultates tamen habebit in eorum Scholis. 1. Quia animarum humanarum ſupponit differentiam intrinſecam. 2. Quia non explicat univerſè naturam unionum, de quibus tum exiſtentibus, tum poſſibilibus in Schola diſputatur. 3. Quia hæc actio animæ eſſet pars eſſentialis conſtitutiva hominis: qua in re non unam inveniunt difficultatem; cum enim hæc actio ſit ferè continuò alia, etiam homo continuè mutaretur eſſentialiter. Deinde nulla pars eſſentialis generaretur à parentibus; imò anima primùm per ſuam operationem conſtitueret hominem. 4. Per hoc necdum eliminantur entitates modales in reliquis, in quibus tota ſupereſt difficultas, quam poſſimùm ablatam cupimus. Interim hæc opinio ſingularem meretur conſiderationem, etiam ſtante animarum rationalium in perfectionibus æqualitate, & ſi velis, addita unione alia, multa dicit & explicat.

Ex quibus colliges, cur à ratione unionis excludant actionem, ut vocant, productivam aut conſervativam formæ: Nam in homine nulla pars eſſentialis generaretur: alia dein eſſet actio conſervativa animæ extra corpus, quàm in corpore, cum prior habeatur ſine unione: nec explicari poteſt, qua ratione anima ſibi adgeneret & uniat per nutritionem & augmentationem novas materiæ particulas, ſi tota unio in actione conſervativa animæ jam præſupponatur.

Denique Deus non conſervaret hominem jam conſtitutum, ſed conſervando conſtitueret, quod ultimum etiam de bruto dici poteſt, v. g. de Leone, qui præterea alius eſſet, dum primò producit à Deo ſimul & ente creato, & alius dum à ſolo Deo producit aut conſervatur. Quibus omnibus ritè penſatis plurimi ex Peripateticis perſtant in ſua ſententia, nec melius explicari poſſe unionem putant, quàm per entitatem modalem; ſed non juvat rem ſatis obſcuram pluribus intricare.

CONTEM-